

Motivace diplomatické změny vybraných států nově uznávajících Čínu v rámci čínsko-tchajwanského soupeření

MICHAL HIMMER

University of West Bohemia, Pilsen, Czech Republic

E-mail: majkl37@kap.zcu.cz

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9076-0390>

ZDENĚK ROD

University of West Bohemia, Pilsen, Czech Republic

E-mail: zdenek.rod@yahoo.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2958-8288>

The Motivation of Diplomatic Switch of Selected States Newly Recognizing China within the China-Taiwan Rivalry

Abstract: The recent considerable loss of many of Taiwan's diplomatic allies remains unchanged. The authors of the article focus on the period between 2016 and 2018, when the People's Republic of China (PRC) established its diplomatic ties with Taiwan's former allies such as Gambia, Burkina Faso, the Dominican Republic, Panama, São Tomé and Príncipe and El Salvador. The aim is to explore whether the diplomatic transition was the outcome of dollar diplomacy alone, or if there were further motivations influencing the recognition process. The diplomatic overturn was analysed within six case studies with a specific focus on the non-economic motivations. In conclusion, the authors found out that the examined cases are different from each other – in terms of not only the motivations themselves but also the 'levels' of these motivations. In most of the cases, it was possible to detect at least one significant non-economic motivation for the diplomatic switch.

Keywords: People's Republic of China, Taiwan, the China-Taiwan relationship, the China-Taiwan rivalry, motivation of states, recognition of states, non-economic motivation.

DOI: <https://doi.org/10.32422/mv.1671>.

Article first published online on 18 June 2020.

„Dolarová diplomacie“ představuje termín, který není v oboru mezinárodních vztahů žádnou novinkou. První zmínky o dolarové diplomacii lze v odborné literatuře nalézt už

na počátku 20. století jako reakci na politiku některých prezidentů Spojených států amerických, zejména Williama H. Tafta. V současnosti bývá dolarová diplomacie spojována se zahraniční politikou různých států, nejvýrazněji se zahraniční politikou Čínské lidové republiky (dále jen Čína či ČLR). Obecně lze říci, že termín „dolarová diplomacie“ bývá spojován s takovou zahraniční politikou, která k dosažení svých cílů používá finančních a ekonomických pobídek nebo kroků, jež přinášejí přímý finanční profit druhé straně.

Textů, které analyzují čínskou dolarovou diplomacii, je celá řada. Mezi starší texty patří např. článek *Chinese dollar diplomacy in Africa* od I. Taylora (1997) či kniha *China's International Behaviour: Activism, Opportunism, and Diversification* od E. S. Medeirose (2009). Zároveň ale vznikají i texty nové, reflektující čínský vývoj a zahraniční politiku v poslední dekádě. Starší i novější texty o čínské dolarové diplomacii spojuje myšlenka, že Peking využívá finančních a ekonomických pobídek v různé podobě k tomu, aby na svou stranu získal státy, které uznávají Tchaj-wan. Autoři tuto skutečnost prokazují buď v podobě případových studií konkrétních zemí (např. Gehrold – Tietze 2011), nebo systematictěji v podobě small-N studií (např. Waisová 2020). Jedna z nových studií – *China's strategy vis-a-vis Taiwan's diplomatic friends: Is Beijing using dollar diplomacy?* – poslouží jako výchozí bod tohoto článku. Autorka (Waisová 2020) se na základě empirických dat snaží zjistit, zda Čína směrem k tchajwanským diplomatickým spojencům využívá dolarovou diplomacii. Klíčem k prokázání čínské dolarové diplomacie se jí stává sledování sady ekonomických ukazatelů (např. FDI, ODA a tzv. *ODA-like flows*, objem vzájemného obchodu, granty a půjčky atd.). Hodnoty těchto ukazatelů sleduje u zemí, které od roku 2003 přestaly uznávat Tchaj-wan a přiklonily se na čínskou stranu. Autorka shromáždila celou řadu dat prokazujících, že čínská dolarová diplomacie existuje. Zároveň ale připouští, že u některých států dolarová diplomacie nepostačuje k vysvětlení změny diplomatického tábora, a uvažuje o tom, že tyto státy mají i jiné motivace, jež mohly reálně ovlivnit změnu jejich diplomatického směřování (Waisová 2020: 95–97).

S výše uvedeným souvisí i cíl tohoto článku. Záměrem není rozporovat existenci dolarové diplomacie, ale pokusit se zjistit, zda byla dolarová diplomacie jedinou motivací změny diplomatické afilace vybraných států, nebo v daných případech existovaly i další faktory, jež daný krok ovlivnily, resp. by jej vysvětlovaly. Lze se domnívat, že byť dolarová diplomacie mohla hrát u mnoha zemí významnou roli, u některých zemí – zejména těch, které patří mezi ekonomicky rozvinutější a nemají finanční obtíže – nestačí použít dolarovou diplomacii jako jediné vysvětlení diplomatické změny. Máme za to, že diplomatická změna byla v určitých případech ovlivněna jinými důvody než finančními pobídkami. Zároveň je nutné zmínit, že pokud se dané pobídky objevily, nemusely být samostatné – tzn. mohly za nimi stát i další motivace (např. zlepšení situace v regionu, strach z izolace atd.). Naším cílem je prozkoumat důvody a motivace, které by mohly – namísto dolarové diplomacie či společně s ní – vysvětlovat změnu diplomatického tábora bývalých diplomatických spojenců Tchaj-wanu. V následujícím textu budeme analyzovat všechny země, které od roku 2016¹ do roku 2018 opustily Tchaj-wan a uznaly Čínskou lidovou republiku. Konkrétně se jedná o Gambii, Burkinu Faso, Dominikánskou republiku, Panamu, Svatého Tomáše a Princův ostrov a Salvador.

Samotný článek bude rozdělen do tří velkých sekcí. V prvních dvou budou představeny teorie, pojednávající o problematice diplomatického uznání a motivacích v zahraniční politice, a metodologie, které napomohou ke zjištění cíle tohoto textu. Třetí, analytická sekce, bude tvořena jednotlivými kapitolami, jež budou analyzovat motivace konkrétních států. V souvislosti s charakterem a přehledností článku je žádoucí, aby měly dané kapitoly stejnou strukturu. V jejich rámci tak bude vždy nejprve představen vztah zkoumané země s Čínou a Tchaj-wanem, tzn. kdy a za jakých okolností nastala diplomatická změna. U některých zemí došlo k tomu, že se jejich diplomatická afilace v průběhu historie několikrát změnila, tj. od Tchaj-wanu k Číně a zpět. Tento stav bývá označován termínem *jojo diplomacie* (viz Diallo 2018). Po představení vztahu mezi zkoumanou zemí a Čínou

bude následovat samotná analýza diplomatické změny. Každou kapitolu zakončí krátké shrnutí. V závěru shrneme relevantní zjištění z textu, nalezené motivace systematizujeme a čtenáři poskytneme tabulku, která ukáže různé „úrovně“, na nichž se jednotlivé motivace etablojí.

VÝZNAM DIPLOMATICKÉHO UZNÁNÍ V MEZINÁRODNÍM SYSTÉMU A ROLE ZAHRANIČNĚPOLITICKÝCH MOTIVACÍ STÁTŮ

Předtím, než v textu postoupíme dále, je třeba se vypořádat s koncepty, jež bude tento článek obsahovat. Při studiu pramenů jsme si pokládali otázku, zda se v této části zabývat konceptem dolarové diplomacie a s ním související literaturou. Vzhledem k tomu, že náš text se přímo dolarovou diplomacií zabývat nebude, považujeme za dostačující to, co jsme o tomto zahraničněpolitickém nástroji uvedli výše. Ve vztahu k našemu výzkumu se jako podstatnější koncepty jeví na jedné straně *diplomatické uznání státu* a na straně druhé *motivace v zahraniční politice*.

Ačkoliv není sporu o tom, že existence diplomatického uznání představuje důležitý aspekt fungování státu v mezinárodním prostředí, v oboru mezinárodních vztahů (na rozdíl od mezinárodního práva) není této tematice věnováno moc prostoru (Ker-Lindsay 2015: 1). Pokud už se autoři uznáním státu či států zabývají, často ve spojení s jednotlivými státy či oblastmi – např. Izrael (Abadi 2005), subsaharská Afrika (Buur – Kyed 2007) nebo Tchaj-wan (Rich 2009). Jednu z mála publikací, která teoreticky rozebírá rovněž samotný koncept uznání státu, představuje poměrně nová kniha *Routledge Handbook of State Recognition* (Visoka – Doyle – Newman 2020). Nás tolik nezajímá samotný akt uznání, nýbrž status, který uznání danému státu garantuje. Ker-Lindsay (2015: 3) např. tvrdí, že uznání legitimizuje postavení státu v mezinárodním systému. Díky němu může být takový stát členem širokého společenství států a čerpat z něj výhody. Dle Riche a Dahmera (2020: 363) uznání reflektuje určitou úroveň státu, s níž jsou spojená konkrétní privilegia. Jedním z nich je skutečnost, že uznaný stát budou ostatní brát jako sobě rovného partnera. Diplomatické uznání tak má pro státy kardinální význam. Z toho důvodu je zcela logické, že o něj žádná země nechce přijít. Pokud by jí taková ztráta hrozila, je ochotna se všemožnými prostředky bránit (viz Čína a Tchaj-wan).

Druhý důležitý koncept představují motivace v rámci zahraniční politiky. Motivace jsou těžko uchopitelným fenoménem, který lze najít v mnoha oborech. V případě mezinárodních vztahů se často vztahuje k úvahám o jednání států, kdy se autoři snaží pochopit, proč stát jedná tak, jak jedná. Motivace mohou být různé a mohou být chápány různě. Například v očích realistů motivuje jednání státu zisk moci a zajištění bezpečnosti, přičemž tato motivace je předem dána² (Morgenthau 1948: 13; Mearsheimer 2001: 2). Někteří autoři se soustředí na analýzu jednotlivých případů. Například Wang (2005: 669) dochází k tomu, že motivacemi čínské zahraniční politiky jsou snahy o zachování režimu, ekonomická prosperita a zisk prestiže a moci. Jednou z knih, která se motivacemi v zahraniční politice obsáhle zabývá, je dílo od R. Cottama nazvané *Foreign Policy Motivation: A General Theory and a Case Study*. Cottam (1977: 33–43) vytvořil kategorizaci motivací v rámci zahraniční politiky států. Rozeznává celkem pět typů motivací: 1) ekonomická, 2) komunitní, 3) mesiášská, 4) vládní a 5) obranná. U jednotlivých typů zároveň doplňuje, co pod ně lze podřadit. Důvod, proč uvádíme existenci různých typů motivací, souvisí s cílem tohoto článku. V případě zemí, které v rámci čínsko-tchajwanského diplomatického soupeření mění diplomatický tábor, se často hovoří pouze o jednom z typů motivací států – motivaci ekonomické. S ekonomikou je spojena celá dolarová diplomacie, jež akademickému zkoumání výše zmíněného soupeření dominuje. Rich (2009: 159) např. uvedl, že případ Tchaj-wanu podkopává tradiční výzkumné pohledy, které se v souvislosti s uznáním států výhradně soustředí na politické a ideologické důvody. V souvislosti s Tchaj-wanem se jako dominantní aspekty naopak jeví vlastní ekonomický zájem a národní hrdost.

Náš výzkum má vnímání čínsko-tchajwanského soupeření jako výhradně ekonomické záležitosti narušit. Chceme ukázat, že motivace některých států v případě změny diplomatické afilace z Tchaj-wanu na Čínu byly buď multikauzální (obsahovaly pluralitu motivací, tj. motivace ekonomické i neekonomické), nebo jiné než ekonomické. Jak uvádíme již v úvodu, nerozporujeme dolarovou diplomacii, ale chceme detekovat existenci jiných než čistě ekonomických (dolarová diplomacie) motivací.

METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA

Ze všeho nejdříve je třeba objasnit logiku, která za výběrem výzkumného období stála. První důvod bezpochyby představuje změna politického vedení Tchaj-wanu. Bývalý prezident Ma Ying-jeou byl v roce 2016 vystřídán současnou prezidentkou Tsai Ing-wen, přičemž tím došlo i k zásadní výměně vládních politických stran – s prezidentem Ma odešla desetiletí trvající vláda Kuomintangu (KMT) a s prezidentkou Tsai se k moci dostala opoziční Progresivní demokratické strana (DPP). Zatímco KMT je ve vztahu k Pekingu značně umírněná, DPP naopak představuje prodemokraticky smýšlející Tchajwance podporující nezávislost ostrova na Číně. Rok 2016 navíc uzavírá osm let trvající období, během něhož se v souvislosti s politikou „diplomatického příměří“ prezidenta Ma ČLR nepokoušela navazovat diplomatické styky se spojenci Tchaj-wanu³ (Stratfor 2016; Tubilewicz – Guilloux 2011: 322; Blanchard – Wu 2016). S nástupem prezidentky souvisí ještě jeden důležitý počín, který představuje strategii definitivního opuštění dolarové diplomacie ze strany Tchaj-wanu. Tsai tuto strategii potvrdila např. v rámci projevu, jímž se vyjadřovala k rozvázání diplomatických vazeb s Panamou. Řekla, že se i přes ztrátu diplomatického spojení postoj neúčastnit se finanční přetahované s Čínou nezmění (Office of the President – Republic of China [Taiwan] 2017).

Druhým důvodem je aktuálnost daných případů spolu s velkou časovou prolukou mezi staršími a novějšími případy. Tento důvod do velké míry souvisí i se zdrojovou základnou, která je klíčovým prvkem jakéhokoliv bádání. Je třeba zdůraznit, že mnoho relevantních informací objasňujících změnu diplomatického směřování obvykle nebývá k nalezení v oficiálních dokumentech jednotlivých států, a proto je nutné využít jiné komunikační kanály, jejichž rozšířenost byla v minulosti značně limitována. Kvůli tomu by bylo velmi obtížné či zcela nemožné detekovat příčiny změn diplomatického směřování států, jež nastaly před rokem 2008. V textu tak budou využity primárně informace pocházející z médií, zpravodajských serverů či od politických komentátorů. Důraz bude kladen nejen na mezinárodní zdroje (např. BBC, Reuters atd.), ale rovněž na zdroje místní. Relevantní informace budou konkrétně zjišťovány z článků, zpravodajských analýz, komentářů či rozhovorů s jednotlivými politickými představiteli dotčených států.

Analytická sekce bude rozdělena do šesti kapitol, přičemž každá bude obsahovat jednu případovou studii věnovanou státu, který změnil diplomatický tábor. V rámci jednotlivých kapitol provedeme *in depth* analýzu s cílem odkrýt relevantní motivace těchto zemí vedoucí k diplomatickému uznání ČLR. V souvislosti s charakterem analyzovaných zdrojů a hledaných informací, kdy se jako důležité jeví nejen ekonomické, ale i společenské a další proměnné, využijeme rovněž analýzu kontextu (Goodin – Tilly 2006). Budeme zkoumat zejména to, za jakých okolností ke změně došlo, jak danou změnu vysvětlovaly zainteresované státy a jaký byl kontext změny ve vztahu k dalším událostem v zahraniční politice dané země, popř. Číny. Pro přehlednost a systematizaci textu je zároveň nutná existence alespoň základní kategorizace motivací. V souvislosti s cílem tohoto článku a prací s empirickými daty se jako vhodné jeví rozdělovat zjištěné motivace do dvou kategorií: 1) motivace neekonomické a 2) motivace ekonomické. Do první kategorie budeme na jednu straně řadit všechny motivace, které nesouvisí s ekonomikou dotčeného státu (tzn. motivace politické, sociální, kulturní, ideologické atd.), a na straně druhé takové motivace, v nichž sice ekonomický prvek figuruje, ale hraje pouze podpůrnou roli (primární impuls musí vzejít z motivace nesouvisející s ekonomikou). Tyto motivace budeme nazývat

jako motivace kombinované. Zbylé motivace přirozeně spadnou do druhé kategorie, kterou tento článek nebude širěji reflektovat. Začleňování motivací do jednotlivých kategorií bude vzhledem k charakteru zkoumaného tématu probíhat intuitivně na základě práce s daty.

Může se stát, že závěrem analýzy diplomatické změny některého z výše uvedených států bude zjištěno, že všechny relevantní motivace spadají právě do druhé shora uvedené kategorie. V takovém případě se v kapitole věnované danému státu objeví pouze krátká zmínka osvětlující celou situaci, přičemž se dotčeným státem nebudeme dále zabývat.

ANALÝZA MOTIVACÍ VYBRANÝCH STÁTŮ SOUISEJÍCÍCH S JEJICH DIPLOMATICKOU ZMĚNOU

V této sekci budou postupně zanalyzovány jednotlivé státy uvedené v úvodu. Jejich pořadí je dáno abecedně.

Burkina Faso

Stejně jako mnoho dalších států, i Burkina Faso využila v rámci svých diplomatických vztahů s Tchaj-wanem a Čínou *jojo diplomacii*. V jejím případě došlo ke změně dokonce třikrát. První nastala v roce 1973, kdy příklon k Číně souvisel s jejím nově nabytým významným postavením v mezinárodním systému a špatnou socio-ekonomickou situací v zemi. Druhá změna se datuje do roku 1994. Cestu zpět k africkému státu tehdy Tchaj-wanu otevřely na jedné straně „diplomacie šekové knížky“ a na straně druhé slábnoucí podpora ze strany ČLR (Diallo 2018; Cabestan 2017: 497; Burcu – Bertrand 2019). Poslední změna diplomatické afilace Burkiny Faso přišla na jaře roku 2018, kdy byl ohlášen odklon od Tchaj-wanu a uznání ČLR.

Vztahy mezi Burkinou Faso a Tchaj-wanem byly dlouhodobě velmi vřelé, a to zejména díky vzájemným sympatiím mezi bývalými čelnými představiteli obou států, konkrétně prezidenty B. Compaorém a Y. Ma. Compaoré Tchaj-wan nejen podporoval ve snaze získat stálé členství v Radě bezpečnosti OSN, ale rovněž jej pravidelně navštěvoval. Tato situace se však po nástupu prezidenta B. Kaborého změnila. Ačkoliv Kaboré nebyl ve vztahu k Číně a Tchaj-wanu nijak vyhraněný, což kontrastovalo s jeho politickým soupeřem Z. Diabréem, který otevřeně podporoval normalizaci vztahů s prvně jmenovaným státem (Cabestan 2017: 509–510; Diallo 2018; Luedi 2018), udělal po nástupu do úřadu celou řadu kroků, z nichž v důsledku profitovala právě Čína. Vzhledem k tomu, že nezískal parlamentní většinu, byl nucen vstoupit do koalice, a to mj. s pročínskou stranou tzv. *Sankaristů*. I když daná strana získala pouze pět křesel (i tak se jednalo o třetí největší počet ze všech), disponovala vlivem v zemi a prezident to musel brát v úvahu (Arriotti 2016: 447; Cabestan 2017: 510–511; Luedi 2018). Zároveň se objevil názor, že Kaboré chtěl vytvořit pomyslnou „dělicí linii“ mezi svou a Compaorého politikou, k čemuž mu mohla mj. posloužit právě změna diplomatických vztahů. Compaorého politika byla spojována s mnoha negativními aspekty včetně korupce a porušováním lidských práv, přičemž Kaboré s Compaorém dlouhá léta spolupracoval. Nástup Kaborého zároveň značí novou éru, kdy v čele země stojí osoba nepocházející z vojenských kruhů. Snaha o odklon od politiky svého předchůdce by tak nebyla překvapující (Le Belzic 2018; Peterson 2015). K vlivu změny politické reprezentace na diplomatické styky země se rovněž vyjádřily i místní noviny *Le Pays* (2018), které danou změnu přímo označily za jeden z důvodů příklonu k Číně. Kaborého rozhodnutí změnit diplomatické partnery však nemuselo vycházet pouze z jeho osobního přesvědčení, ale také z prostého pragmatismu. Například Luedi (2018) ještě před ohlášením příklonu k Číně spekuloval o tom, že Kaboré může v rámci zachování stability vlastní vlády a udržení se u moci Tchaj-wan jednoduše obětovat.

Kromě vnitřních změn musela Burkina Faso reagovat i na proměny regionu. Západní Afrika patří mezi regiony s největším počtem teroristických organizací na kontinentu. Tyto organizace se nejvíce koncentrují zejména na pomezí Mali, Burkiny Faso a Nigeru

(Africa Center for Strategic Studies 2017). V reakci na zhoršující se bezpečnostní situaci se Burkina, Niger a Mali spolu s Mauritánií a Čadem dohodly na zřízení společné protiteroristické jednotky *G5 Sahel Joint Forces*. Zmíněné státy však měly problémy s jejím financováním. Při hledání partnerů, kteří by byli ochotni finančně přispět, se setkaly spíše s neochotou. Jako jediný významný partner se vyprofilovala Francie, což ovšem nebylo dostačující. S nabídkou potenciálního financování jednotky tak přišla Čína. V cestě však stála skutečnost, že Burkina uznávala Tchaj-wan. Čína se proto rozhodla financovat zbylé členské státy separátně, což na Burkinu vyvinulo ještě větší tlak (Conville 2019, Burcu – Bertrand 2019). Sám ministr zahraničí Burkiny Faso A. Barry přiznal, že diplomatické styky s Tchaj-wanem dostaly jeho zemi i její partnery do obtíží (Douce 2018). Ke špatné bezpečnostní situaci v regionu se tak zároveň přidal i tlak ze strany ostatních států, který bylo nutné reflektovat (Conville 2019).

Z mediálních vystoupení Barryho i prezidenta Kaborého je možné vyzorovat ještě jednu podstatnou skutečnost, které musela Burkina čelit – nebezpečí izolace. Barry v jednom z rozhovorů (Douce 2018) řekl, že se Burkina nachází v „nepříjemné situaci, kompletně izolovaná od ostatních zemí“. Rovněž podotkl, že Tchaj-wan v době rozhovoru uznával kromě Burkiny Faso pouze jeden další africký stát – Svazijsko. Prezident Kaboré po příklonu k Číně pronesl, že si „Afrika vybrala Čínu“ (Africa Times 2018). Tímto v podstatě naznačil, že pokud chce být africký stát inkorporován v celém regionu, měl by uznávat Čínu. V podobném duchu se vyjádřila i bývalá velvyslankyně Burkiny Faso na Tchaj-wanu – C. Yodaová. Měla za to, že pokud by Burkina Faso zůstala spojencem Tchaj-wanu, přišla by o participaci v mnoha regionálních projektech (Bonkougou 2018). S výše zmíněnou izolací souvisí i fakt, že postavení Číny v současném mezinárodním systému nelze přehlížet. To si dobře uvědomují také představitelé Burkiny Faso. Ve svých vyjádřeních (Africa Times 2018; Douce 2018) např. zmiňovali její stálé členství v Radě bezpečnosti OSN či *Belt and Road Initiative* a roli Afriky v jejím rámci.

V případě změny diplomatického tábora Burkiny Faso sehrály neekonomické motivace poměrně významnou roli. Bezpečnostní situace a nebezpečí z izolace v regionu představovaly neoddiskutovatelné problémy, jejichž existence byla potvrzována ústy předních politických představitelů africké země a jež bylo nutné řešit. Ačkoliv by se dalo diskutovat o tom, zda svou roli sehrály rovněž důvody vnitropolitické, všechny výše prezentované indicie ukazují na skutečnost, že ano.

Dominikánská republika

Diplomatické vztahy mezi ČLR a Dominikánskou republikou trvají zatím pouze rok. Vazby mezi Čínou a Dominikánskou republikou započaly již v roce 1940. Po skončení čínské občanské války v roce 1949 se Dominikánská republika ale rozhodla udržovat diplomatické vztahy s Tchaj-wanem (Listin Diario 2018). Tyto vztahy přetrvaly i po roce 1971, kdy Tchaj-wan přišel o místo stálého člena Rady bezpečnosti OSN. Ačkoliv mezi Dominikánskou republikou a ČLR občas docházelo k diplomatickým kontaktům (první v roce 1993), prvně jmenovaný stát i nadále uznával Tchaj-wan. Změna stavu přišla v roce 2018, kdy Dominikánská republika navázala oficiální diplomatické styky s ČLR (González 2018). Tato změna se nedotkla pouze Tchaj-wanu, ale rovněž Spojených států amerických. Vzhledem k tomu, že Dominikánská republika nebyla prvním středoamerickým státem, který v krátkém časovém horizontu změnil diplomatickou afilaci, se do dané situace vložila politická reprezentace Spojených států. Prezident Trump si pozval diplomaty ze Salvadoru, Panamy a Dominikánské republiky, aby s nimi mohl diplomatické kroky jednotlivých států diskutovat (Harold – Morris – Ma 2019; Pineda 2018). Vyjádření přišlo i z úst senátora Marca Rubia. Ten vyzýval ostatní státy Latinské Ameriky, aby „neudělaly stejnou chybu jako Dominikánská republika“ (Wedell 2019). Z výše uvedeného přístupu je jasné, že Spojené státy americké čínskou aktivitu v oblasti amerického kontinentu nevidí pozitivně (viz Newman 2020: 115). Nejen, že Čína představuje ekono-

mického konkurenta Spojených států, ale zároveň se snaží působit na území, které Spojené státy historicky viděly jako svoji sféru vlivu.

V souvislosti s důvody samotné diplomatické změny se hojně spekulovalo o finančních prostředcích, které měla Čína Dominikánské republice přislíbit. Celková výše těchto prostředků se měla pohybovat kolem tří mld. USD (např. Yu – Blanchard 2018; The Times 2018; Myers – Barrios – Hughes – Fernández Rodríguez 2019). Ve vlně daných spekulací zároveň zanikla jedna skutečnost, která měla vysoký potenciál diplomatickou změnu ovlivnit – snaha o zvýšení vlivu v mezinárodním prostředí. Vzhledem k její velikosti, počtu obyvatel a ekonomické výkonnosti nelze Dominikánskou republiku na mezinárodní scéně považovat za silného hráče. Existují však způsoby, jak své postavení zlepšit. Jedním z nich je např. získání voleného postu v rámci některé z mezinárodních organizací. V tomto ohledu je možné vysledovat dominikánskou aktivitu zejména na půdě OSN. Dominikánská republika se vehementně snažila o získání křesla nestálého člena Rady bezpečnosti. Její první dva pokusy z let 2002 a 2007 však skončily neúspěšně (Castillo 2019; Campos 2018).

Dominikánská snaha ale pokračovala i nadále, o čemž svědčí informace z roku 2017. V daném roce mělo dojít k setkání ministrů zahraničí Číny a Dominikánské republiky. Tématem jejich schůzky měla být čínská podpora dominikánské snahy stát se nestálým členem Rady bezpečnosti OSN (Dominican Today 2017a). Tato podpora fakticky přišla o rok později. Po tom, co Dominikánská republika Čínu uznala, se nechal dominikánský ministr zahraničí slyšet, že jeho země získala v rámci kandidatury na post nestálého člena Rady bezpečnosti podporu „zemí z Afriky, Asie, Evropy a samozřejmě Číny“ (Campos 2018). Kandidaturu středoamerického státu dále podpořily např. Rusko, Španělsko, Turecko či Jižní Korea (Dominican Today 2017b). Dominikánská republika post nestálého člena nakonec získala, což pro ni znamenalo veliký úspěch. O tom vypovídají např. slova ministra zahraničí Miguela Vargase, který vyzdvihl skutečnost, že daný post pomůže jeho státu získat vliv v mezinárodním prostředí (Castillo 2019).

Vyjma výše zmíněných zdrojů se ke spojitosti mezi změnou diplomatického tábora Dominikánské republiky a podporou v rámci její kandidatury na post nestálého člena v Radě bezpečnosti ze strany Číny vyjadřoval ještě např. server DW (2018). Fakt, že se nejedná o náhodnou spojitost, však potvrdila svým jednáním sama Čína. V roce 2007 navázala diplomatické vztahy s jiným středoamerickým státem – Kostarikou. Ta měla (stejně jako Dominikánská republika) zájem o nestálé členství v Radě bezpečnosti. Von Feigenblatt (2009: 419) poukazuje na to, že spolu oba státy uzavřely dohodu, která upravovala vzájemné uznání a následně vztahy. Součástí dohody byl rovněž bod, kterým se Čína zavazovala k tomu, že po uznání ze strany Kostariky podpoří její kandidaturu na post nestálého člena Rady bezpečnosti (von Feigenblatt v příloze poskytl také originál dohody, v níž byl tento závazek diskutován v bodě 7). Zajímavý je fakt, že v roce 2007 Kostarika v rámci souboje o výše zmíněný post porazila právě Dominikánskou republiku (Campos 2018).

Ze shora uvedeného lze usuzovat, že snaha o získání postu nestálého člena Rady bezpečnosti OSN sehrála v procesu diplomatické změny Dominikánské republiky nezanedbatelnou roli.

Gambie

Gambie je dalším z případů tzv. *jojo diplomacie*, jelikož v minulosti provedla diplomatický obrat mezi Tchaj-wanem a Čínou již dvakrát. Gambie měla diplomatické vztahy s Čínou od roku 1974 (mofa 2013). Po vojenském převratu v roce 1994, kdy byl po 24 letech vládnutí sesazen prezident D. Jawara, se do čela státu dostal důstojník Y. Jammeh (Janson nedatováno). Ten v roce 1995 navázal diplomatické vztahy s Tchaj-wanem a byl u moci přes 20 let. Jammeh několikrát prohlásil, že Tchaj-wan je největším gambijským přítelem, kterého kdy země v minulosti měla (SCMP 2013). Krátce po těchto prohlášeních

nicméně Jammeh v roce 2013 uznal Čínu. Diplomatickou změnu zdůvodnil tím, že se jednalo o strategické rozhodnutí v rámci gambijského národního zájmu (Saine – Gold 2013). Tímto krokem se Gambie rovněž stala první zemí, která od roku 2008, kdy došlo k uzavření neformální dohody mezi Tchaj-wanem a ČLR o nezasahování do záležitostí svých spojenců, uznala Peking (Mishkin 2013).

ČLR na Jammehovo rozhodnutí reagovala velmi obezřetně, a to zřejmě z důvodu udržení korektních vztahů s Tchaj-wanem a dodržení dohody o neuznávání spojenců. ČLR rovněž odmítla, že by měla jakýkoliv podíl na celé situaci (Smith 2013). Peking každopádně v roce 2013 diplomatické vztahy s Gambií nenavázal. Oficiálně ji uznal až o tři roky později (Ramzy 2016) v reakci na výsledky tchajwanských prezidentských voleb, v nichž zvítězila DPP.

S ohledem na domácí motivace sehrála do jisté míry roli čínská prohlášení týkající se ekonomických pobídek pro Afriku. Přestože Čína svůj akční plán pro Afriku ve výši 60 mil. USD vyhlásila až po roce 2013 (Robertson – Benabdallah 2016), tedy poté, kdy se Gambie odklonila od Tchaj-peje, Čína byla v Africe silně ekonomicky přítomna již od roku 2000 v rámci FOCAC. Jednalo se mj. o infrastrukturní projekty či půjčky (Sun 2013). Přihlédneme-li k faktu, že Gambie se bez finanční podpory na revitalizaci své infrastruktury neobejde, je možné usuzovat, že finanční pobídky ze strany ČLR sehrály v procesu diplomatické změny signifikantní roli (Godbole 2016: 4).

V případě Gambie je možné vysledovat určité skutečnosti, které mohly diplomatickou změnu ovlivnit, ale nelze o nich prohlásit, že by samy dosahovaly takové intenzity, aby je bylo možné označit za motivace. První z těchto skutečností jsou vnitro a zahraničněpolitické změny. V rámci Gambie došlo k posunu pojetí islámu směrem k radikálnější verzi (Hultin – Jallow eds. 2017: 321–322), což ve svém důsledku vedlo k opuštění „prozápadni“ vize světa – v roce 2015 byla Gambie prohlášena za islámskou republiku (BBC 2015). Další významný politický a ideologický krok představovalo vystoupení z Commonwealthu. Gambie tak učinila v roce 2013, přičemž argumentovala nekoloniálním směřováním celé instituce (Janson nedatováno; Rice 2013). Trnem v oku gambijské vládě byla opakovaná kritika porušování lidských práv ze strany zemí Commonwealthu. Vztah k lidskoprávní problematice nakonec vyústil i v opuštění struktur Mezinárodního trestního soudu o tři roky později (Shaban 2016). V souvislosti s lidskými právy je mj. nutné zmínit, že Jammeh během svého úřadování tvrdě odmítl homosexualitu a tento stav přirovnal k páchání trestné činnosti (Tharoor 2015; Anderson – Khadija – Lepiz 2019).

Druhou skutečnost představuje geografické umístění Gambie. Ta je celým svým teritoriem vklíněna do území Senegalu, jenž je od roku 2005 spojencem Pekingu. Senegal⁴ je rovněž nejdůležitějším gambijským obchodním partnerem (Jonker – Robinson 2018: 117). Zároveň je nutné dodat, že pro gambijsko-senegalské vztahy je příznačná jejich specifčnost. Obě země zároveň sdílejí část své novodobé historie, a to v podobě společné konfederace Senegambie (1982–1989). Ta sice měla své limity, nicméně v africkém kontextu vytvořila precedens, když se ukázala možnost dlouhodobé spolupráce mezi anglofonní a frankofonní zemí (Lewis – Hughes 1995: 228). Země mezi sebou od rozpadu konfederace udržovaly korektní vztahy založené na společném zájmu. Ten není pouze odvozen od sdílených bezpečnostních hrozeb, jež pramení z geografické blízkosti, nýbrž i ze silných ekonomických a socio-kulturních vazeb (Emmanuel – Lenn 2019: 62, 68; Agora 2015; Senghor C. 2012). K opětovnému utužení bilaterárních vztahů došlo s příchodem A. Borrowa, jenž první zahraniční cestu směřoval právě do Senegalu. Státníci obou zemí rovněž prohlásili, že vztahy obou států vstupují do éry nové spolupráce (Economist 2016; Saho 2019). Proto mohlo být pro Gambii žádoucí, aby navázala na senegalskou zahraniční orientaci.

V případě změny diplomatických styků Gambie hrály zásadní roli ekonomické motivace. Vyskytly se však i skutečnosti, které sice za samotné motivace označit nemůžeme, ale zároveň nelze přehlížet jejich částečný vliv.

Panama

Podobně jako v několika předešlých případech, i panamský odklon od Tchaj-wanu byl doprovázen celou řadou nejasností. K oficiálnímu přerušení diplomatických styků s Tchaj-wanem došlo v červnu 2017 (BBC 2017), přičemž tento krok byl pro mnohé z pozorovatelů překvapením (Panda 2018). Například Mat Youkee (2019) se domnívá, že nic nenavštěvovalo tomu, že by mohlo dojít k jakékoliv revizi tchajwansko-panamských relací. Tuto změnu zdůvodnil velmi vágně rovněž tehdejší panamský prezident J. Carlos Varela. Prohlásil, že je přesvědčen, že Panama udělala správné rozhodnutí (FMPRC 2019). Toto prohlášení později doplnil, když řekl, že ČLR skýtá 20 % mezinárodního obchodu a představuje druhou nejsilnější ekonomiku světa (BBC Mundo 2017). Panama byla mj. jedním z tchajwanských nejstarších spojenců a nejdůležitějších obchodních partnerů, přičemž disponovala třetí největší ekonomikou v rámci tehdejších spojenců Tchaj-wanu (Flanagan 2017). Ekonomické pobídky hrály v diplomatické změně Panamy důležitou roli. Jako příklad lze na jedné straně uvést enormní nárůst vzájemného obchodu – od roku 2016 se ČLR posunula na druhé místo obchodních partnerů Panamy a vzájemný obchod přesáhl šest mld. USD (Cunhai 2017) a na straně druhé pluralitu infrastrukturních projektů, které Čína Panamě přislíbila. Mezi ně lze řadit např. výstavbu hlubinného přístavu v hodnotě jedné mld. dolarů na ostrově Margarita v panamské provincii Colón, přičemž samotná výstavba byla zahájena pouhých pět dní před vzájemným diplomatickým uznáním (Brymer 2017; Zárate 2017). V souvislosti s Panamou však nelze zapomínat na další faktory, které mohly za diplomatickou změnou stát.

Prvním z nich je vnitropolitická situace. Prezident Varela začal v průběhu svého působení v úřadu mezi lety 2014–2019 ztrácet politické body. Důvod představovaly dvě skutečnosti – nenaplnění volebních slibů a korupční praktiky, za které byl po opuštění úřadu stíhán (Telesur 2019; Martínez 2019). Na základě klesající popularity se Varela snažil získat politické body prostřednictvím posílení ekonomického růstu, k čemuž mu mohla Čína velkou měrou pomoci.⁵ Varelova administrativa též počítala s tím, že uznání ČLR by oživilo panamský export (Zárate 2017). Varela opakovaně prohlásil, že uznání ČLR může oživit panamský turistický, komerční, zemědělský či vzdělávací sektor (El País 2017).

Druhý faktor dokladuje nové pojetí zahraničněpolitické orientace Panamy. Ta se snažila sama sebe představovat jako sebevědomou a suverénní zemi usilující o vymanění se z vlivu Spojených států. Tyto snahy nakonec vyústily v intenzivnější diplomatické vztahy s ČLR. Varela zároveň vyzdvihl postavení Panamy, když ji označil za tzv. „vstupní bránu“ do Latinské Ameriky (Xinhuanet 2018). V tomto ohledu vyjádřila ČLR touhu, aby se Panama stala strategickým prostředníkem v rámci čínsko-latinskoamerického obchodu (NDTV 2018). Odklon (byť částečný) od USA a Tchaj-wanu tím pádem nasvědčuje, že se Varela s pomocí ČLR pokusil zvýšit strategický potenciál Panamy na úkor svých dlouholetých spojenců. Joseph S. Tulchin (2019) v této souvislosti dodává, že Panama se uchýlila k tzv. manévrování mezi mocnostmi. Zároveň však dodává, že tento manévrovací prostor se bude zužovat a každý panamský krok bude podroben výraznější kontrole, zejména pokud bude mezi Čínou a USA panovat vysoké napětí.

Jak jsme zároveň zmínili výše, pro USA představuje intenzivnější čínská přítomnost problém, a to nejen v Panamě. Již od dob Monreovy doktríny vnímaly USA oblast Latinské Ameriky jako svou sféru vlivu. V případě Panamy se staly dokonce první zemí využívající možnosti Panamského průplavu (Cunhai 2017). Ve Washingtonu logicky vznikly obavy z potenciálního vlivu ČLR na samotný průplav, zejména po nedávné zkušenosti na Srí Lance – Srí Lanka kvůli neschopnosti splácet rozsáhlé půjčky pronajala svůj přístav ČLR na 99 let (Menendéz 2018). Skutečnost, že by se Panamský průplav dostal pod správu ČLR, by mohla pro USA znamenat ohrožení nejen obchodních aktivit, nýbrž i aktivit amerického námořnictva. Ministr zahraniční M. Pompeo mj. při návštěvě Panamy v červenci 2018 varoval před čínským vlivem a investicemi (Youkee 2018; Tulchin 2019). Trump zároveň několikrát pohrozil, že je s to přerušit americkou rozvojovou a bezpečnostní

asistenci v zemi (Tulchin 2019). Dalším neméně důležitým faktorem je čínská snaha budovat námořní a vojenské základny, které by mohly znamenat bezprostřední ohrožení americké národní bezpečnosti. Větší obavy však panují z čínských ekonomických aktivit, zejména vezmeme-li v potaz, že ČLR je jedinou zemí OSN, která dosud nepodepsala mezinárodní dohodu deklarující neutralitu Panamského průplavu (Ellis 2018; Panamá Today 2018).

Z výše uvedeného dovozujeme, že vyjma ekonomických motivací lze v případě Panamy detekovat i motivace neekonomické. Tou první je snaha o získání politických bodů ze strany tehdejšího prezidenta Varely. Za další lze označit pokus o zvýšení strategického významu v rámci Střední Ameriky.

Salvador

Jen necelé tři měsíce poté, co Dominikánská republika oznámila změnu svého diplomatického postoje vůči Tchaj-wanu, se Salvador rozhodl obdobně a 21. srpna 2018 uznal Peking (Horton 2018). Salvadorská vláda tím přerušila diplomatické styky trvající od roku 1961 (RWR Advisory 2018). Změnu zdůvodnila tím, že se jednalo o strategické rozhodnutí, nevyhnutelnou změnu (CNBC 2018; Chin 2018) a skvělý benefit do budoucna (Wu – McDonald – Ellis 2018). Čína salvadorské stanovisko podpořila, přičemž čínský ministr zahraničí Lu Kang prohlásil, že Salvador představuje pro čínskou diplomacii důležitého partnera v regionu Střední Ameriky (Xiaoci – Yunyi 2018). Tchajwanská vláda se naopak nechala slyšet, že nedisponovala žádnými informacemi nasvědčujícími tomu, že se Salvador chystá změnit své diplomatické preference (Korporaal 2018). Na celé diplomatické změně je zajímavý fakt, že se na základě dostupných informací zdá, že Salvador nevzal v potaz americkou reakci na odklon od Tchaj-wanu. Máme za to, že vzhledem k angažovanosti Spojených států v Salvadoru si ČLR musela být vědoma, že uzná-li Salvador, tak to logicky vyvolá odpor Washingtonu. Z úst americké administrativy zaznělo, že nepovažuje čínské zahraniční aktivity pouze za konkurenční, nýbrž je v některých ohledech vidí jako ohrožení národní bezpečnosti (Pompeo 2019).

Dříve než začneme se samotnou analýzou, je nezbytné zmínit salvadorsko-tchajwanské vztahy před diplomatickou změnou. Tchaj-wan byl salvadorským nejdůležitějším finančním dárce a obchodním partnerem (Russell 2019). Tchajwanský trh hrál v salvadorském exportu cukru a kávy klíčovou roli. V posledním roce diplomatických vztahů realizoval Tchaj-wan v Salvadoru také 13 rozvojových projektů (Dahmer – Rich 2018: 20).

Salvadorský příklon na stranu Pekingu přišel v době, kdy byl v úřadu prezident Salvador Sanchez Ceren z levicového hnutí FMLN (*Farabundo Martí National Liberation Front*) s marxisticko-guerillovými kořeny. FMLN byla rovněž v minulosti podporována celou řadou levicových režimů včetně Pekingu a Moskvy (Detsch 2018). Jádrem FMLN udržovalo styky s ČLR už počátkem devadesátých let, i když ne tak intenzivně. K prohloubení vzájemné spolupráce došlo za začátku nového milénia ve chvíli, kdy se FMLN v rámci mírových jednání přetransformovalo v politickou entitu a poprvé se dostalo do parlamentu (Dalton 2000). V momentě, kdy došlo k uznání ČLR, zástupce FMLN M. Flores prohlásil, že příklon k Pekingu je výsledkem čtyřicetileté snahy FMLN o navázání vztahů s ČLR (UDGTV 2018). Na základě výše uvedeného se domníváme, že ideologická spřízněnost s ČLR hrála v procesu diplomatické změny podstatnou roli.

Rozhodnutí tehdejší vládní FMLN v čele s Cerenem však nebylo zbytkem politického spektra přijato. Tuto změnu kritizovala zejména opoziční konzervativní republikánská strana Arena Party. Ta obvinila Ceren a FMLN z prodeje státní suverenity, zrady spřátelené země a z toho, že dopustila, aby cizí mocnost měla vliv na vnitropolitickou situaci (Alemen 2018). Po prezidentských volbách v únoru 2019 se do čela země dostal N. Bukele z pravicové strany GANA (Martinez – Oelsner 2019). Krátce po svém zvolení Bukele prohlásil, že nesouhlasil s důvody uznání Číny a kroky předchozího levicového kabinetu (Renteria 2019a).

Ačkoliv se mohlo zdát, že s příchodem nového prezidenta Bukeleho se Salvador vrátí k Tchaj-wanu, s odstupem času se ukázalo, že se jednalo pouze o dočasné povolení rozpoložení. Byť Bukele krátce po svém zvolení kritizoval jednání ČLR s tím, že Peking zasahuje do vnitřních záležitostí země, a dokonce se vyslovil pro možnost znovuoobnovení diplomatických styků s Tchaj-wanem, tak po svém oficiálním nástupu do úřadu v červnu téhož roku potvrdil pročínskou orientaci a oficiálně ratifikoval diplomatické styky s Pekingem. Bukele nakonec vyloučil jakékoliv další rozhovory s Tchaj-wanem (Renteria 2019b).

Autoři Farah a Yates (2019: 14) se domnívají, že důvody salvadorského obratu k Číně jsou i geopolitické, protože poloha Salvadoru vyhovuje současné čínské zahraniční politice a iniciativě *Belt and Road*. Zásadním bodem pro čínskou geopolitiku a expanzi na západní polokouli by měl být přístav La Union. Salvador se zároveň nachází v tzv. Severním trojúhelníku Střední Ameriky (Guatemala, Honduras, Salvador), kde Tchaj-wan investoval nemalé prostředky a který je chápán jako tchajwanské strategické území (Guatemala a Honduras jsou doposud spojenci Tchaj-wanu; Green 2018). Pouhé tři dny po salvadorském příklonu k Pekingu čínská státem vlastněná firma APX projevila zájem o pronájem 180 akrů půdy okolo přístaviště a deklarovala investice v hodnotě 50 mil. USD. Podle Faraha a Yatese (2019: 15–18) má La Union strategické postavení; pro Čínu představuje jeden ze škrťících bodů na čínské tranzitní trase dovážející chemikálie, které později putují do USA. Objevují se též informace, že APX má vazby na čínskou armádu. Později APX salvadorské straně navrhla, že by měla zájem o koupi několika ostrovů ve Fonseckém zálivu. Existují domněnky, že tyto ostrovy by mohly být využity k vybudování satelitních zařízení, jež by byla schopna monitorovat komunikaci ostatních států, zejména USA.

E. Londoño (2019) se zamýšlí nad čínsko-salvadorským partnerstvím širěji a uvádí, že čínské záměry ve Fonseckém zálivu musíme zasadit do širšího strategického rámce, kdy Peking potřebuje alternativu vůči Panamskému průplavu. Čína v tomto ohledu již dlouhodobě zvažuje vybudování nikaragujského průplavu (Muller 2019). Vlastnictví několika ostrovů v jeho blízkosti by tudíž mělo značný význam. Čína rovněž navrhla v salvadorských vodách vytvoření zvláštní ekonomické zóny, která by bezpochyby napomohla ke vzniku větší ekonomické závislosti na čínském zboží. Tyto úvahy však zřejmě vzaly za své v okamžiku, kdy se i Panama v roce 2017 přiklonila na stranu Pekingu a čínská vláda získala od panamské vlády hlavní zakázky na přestavbu a rozšíření Panamského průplavu. Zde by bylo vhodné uvažovat i o dalším geostrategickém motivu – dosud byl projekt *Belt and Road Initiative* (BRI) orientovaný na Afriku a Asii, nicméně od roku 2018 se hovoří i o rozšíření projektu BRI na západní polokouli. Pokud by tomu tak bylo, pak by Salvador byl vedle Panamy jednou z klíčových zemí BRI. Na základě výše uvedených informací lze podobně jako u Panamy předpokládat, že Salvador si od partnerství s ČLR sliboval zvýšení svého strategického potenciálu v regionu.

Na celé diplomatické změně je rovněž zajímavý i fakt, že se na základě dostupných informací zdá, že Salvador nevzal v potaz americkou reakci v případě odklonu od Tchaj-wanu. V současnosti USA představují pro Salvador klíčového obchodního partnera. Téměř 40 % salvadorského exportu putuje právě do Spojených států a Salvador naopak importuje 30 % amerického zboží. Pro porovnání, salvadorský export do Číny je cca 2 % a import z Číny dosahuje hodnoty 14 % (OEC 2017b). Salvador je rovněž silně závislý na americké rozvojové pomoci. Krátce po uznání Číny se USA vyslovily, že budou muset přehodnotit svůj postoj vůči Salvadoru (Brunnstrom 2018). Měsíc po ohlášení pročínské orientace USA, na návrh dnes již bývalého poradce národní bezpečnosti J. Boltona, snížily část své rozvojové pomoci a omezily počet možných víz určeným občanům Salvadoru (Harris 2018). V reakci na snížení americké finanční podpory někteří salvadorští experti, jako např. R. Rubio, ředitel a výzkumník salvadorské Národní nadace pro rozvoj, prohlásili, že ČLR by mohla být vhodnou alternativou v rámci rozvojové politiky Salvadoru (podle Londoño 2019), pokud se USA nevysloví jinak.

Svatý Tomáš a Princův ostrov

Politika Svatého Tomáše vykazuje znaky *jojo diplomacie*. Ostrovní stát změnil svou diplomatickou pozici celkem dvakrát. Poprvé v roce 1997, kdy po 22 letech přerušil diplomatické styky s Čínou a navázal je s Tchaj-wanem (Huang – Steger 2016), a poté v roce 2016, kdy se situace opakovala v opačném gardu. První diplomatická změna byla mnohými (Clough 1999; Rich – Banerjee 2015) vysvětlována ekonomicky: Svátý Tomáš se nacházel ve velmi špatné ekonomické situaci a Tchaj-wan nabídl neodmítnutelné finanční pobídky. Stejně jako v prvním případě, i druhá diplomatická změna byla motivována ekonomickými vyhlídkami. To ostatně deklaroval i bývalý premiér Trovoada, který prohlásil, že čínské investice pomohou nastartovat ekonomiku i další aktivity, což by mělo vést k řešení ekonomických problémů státu (CLbrief 2018a). Uznání Číny mj. umožňuje Svátému Tomáši přístup do mnoha ekonomicky motivovaných iniciativ. Jako příklad lze uvést *Macau fórum*, *Belt and Road Initiative* (BRI) nebo *Fórum africko-čínské spolupráce* (CLbrief 2018b; Observador 2016). V jeho případě tak nebyly detekovány žádné neekonomické motivace.

ZÁVĚR

Výzkumy odklonu diplomatických spojenců od Tchaj-wanu a jejich příklonu k Číně dosud většinou argumentovaly, že důvodem diplomatické změny byly především finanční pobídky Číny, resp. čínská dolarová diplomacie. Naše analýza ale ukazuje, že změnu diplomatického tábora nelze vysvětlit tak jednoduše. Domníváme se, že na rozhodnutí většiny zkoumaných zemí měly vliv i jiné motivy, byť finanční důvody mnohdy sehrály zásadní úlohu.

V tomto článku jsme se pokusili analyzovat jednotlivé případy uznání Číny mezi lety 2016–2018 s tím, že jsme se snažili prozkoumat a následně ozřejmit neekonomické motivace států nově uznávajících Čínu. Vzhledem ke specifickým podmínkám jednotlivých států není překvapením, že se jejich neekonomické motivace v případě změny diplomatického tábora lišily. Díky tomu bylo možné detekovat variaci různých motivací. Mezi ně lze řadit např. snahu o udržení se u moci ze strany politických představitelů, zlepšení regionální bezpečnosti, zvýšení strategického postavení v regionu či ideologickou spřízněnost. Kromě odlišnosti jednotlivých motivací je možné zaznamenat ještě jednu zajímavost – motivace se různily i v souvislosti s „úrovněmi“, z nichž pocházely. Z toho důvodu lze zjištěné neekonomické motivace rozdělit do tří skupin dle výše zmíněných úrovní – domácích, regionálních a mezinárodních (jejich výskyt u jednotlivých států zobrazuje tabulka 1).

Tabulka 1

Úrovně etablování neekonomických motivací jednotlivých států pro příklon k Číně

<i>Motivace/země</i>	<i>Domácí</i>	<i>Regionální</i>	<i>Mezinárodní</i>
Burkina Faso	Ano	Ano	Ne
Dominikánská republika	Ne	Ne	Ano
Gambie	Ne	Ne	Ne
Panama	Ano	Ano	Ne
Salvador	Ano	Ano	Ne
Svatý Tomáš a Princův ostrov	Ne	Ne	Ne

Zdroj: Autoři na základě analýzy v jednotlivých případových studiích.

V případě „domácí úrovně“ je u analyzovaných zemí zjevné, že domácí politická a ekonomická konstelace sehrávala v procesu příklonu k Pekingu zásadní roli. Pro téměř veškeré zkoumané případy bylo příznačné, že domácím politickým elitám hrozila ztráta politického postavení. Příklon k Číně tak měl přinést politickou stabilitu či nové ekonomické příležitosti, čímž lídři daných států legitimizovali své postavení na politické scéně své země. Argumentace politických lídrů se ovšem lišila. Diplomatská změna tak byla odůvodňována tím, že uznání Číny bylo národně-strategickým zájmem (Gambie⁶) či jediným možným rozhodnutím (Burkina Faso). U Salvadoru se objevila specifická motivace v podobě ideologické spřízněnosti, již tehdejší vládnoucí strana s Čínou sdílela.

Neméně důležité motivace plynou rovněž z regionálního uspořádání. S výjimkou Dominikánské republiky, Svatého Tomáše a Princova ostrova a Gambie se je u zbytku analyzovaných států podařilo odhalit. V případě motivací pramenících z regionu se jako velmi specifická země vyprofilovala Burkina Faso. U ní bylo možné detekovat celkem dvě takové motivace, které spolu částečně souvisely. Uznání Číny ze strany afrického státu na jednu stranu ovlivnila neuspokojivá bezpečnostní situace v regionu a čínské možnosti v oblasti financování vojenských jednotek a na stranu druhou nebezpečí izolace, již by Burkina v případě neuznání Číny musela čelit. U Panamy a Salvadoru se ukázala výjimečná shoda, jelikož oba státy chtěly zvýšit svůj strategický potenciál v rámci regionu, a to především na úkor USA.

Analýza mezinárodních motivací – ve srovnání s výše uvedenými motivacemi – nepřinesla tak přímočaré odpovědi. Jak vyplývá z tabulky 1, motivace pocházející z mezinárodní úrovně sehrály svou roli pouze ve dvou z případů (Dominikánská republika, Panama). Dominikánská republika se snažila uznáním Pekingu získat post nestálého člena Rady bezpečnosti OSN. Nicméně v této souvislosti lze polemizovat i o nepřehlédnutelném postavení ČLR v mezinárodním systému. Státy braly v potaz možnost získání výraznějších výhod, zejména politických a ekonomických, plynoucích z diplomatického uznání ČLR. Tímto směrem konkrétně argumentovaly Burkina Faso a Sv. Tomáš. Pouze tyto skutečnosti však nelze za přímé motivace označit.

Analýza zároveň vyjasnila charakter neekonomických motivací. U mnoha motivací lze kromě neekonomické složky, která byla prvotním impulsem, vysledovat buď explicitní, nebo implicitní finanční pobídky, jež na neekonomickou složku navazovaly. Lze tak prohlásit, že většina zjištěných motivací představovala motivace kombinované. Našly se však i zcela čisté neekonomické motivace. Příkladem může být výše zmíněná snaha Dominikánské republiky o získání postu nestálého člena Rady bezpečnosti. Zároveň je třeba podotknout, že ve dvou případech (Svatý Tomáš a Gambie) se nám neekonomické motivace prokázat nepodařilo. To samo o sobě naznačuje, že ačkoliv mohou někdy hrát neekonomické motivace důležitou roli, samotná ekonomika je důležitá proměnná.

Náš článek ukazuje, že v řadě případů byla diplomatická změna mnohem komplikovanější, než se mohlo na první pohled zdát. Tohle tvrzení se netýká pouze samotného procesu dané změny, ale také motivací, jež za ní stály. Analýzou se nám podařilo zjistit, že v několika případech hrály neekonomické motivace velmi důležitou roli. Pokud by absentovaly, nemuselo k diplomatické změně vůbec dojít. I když bylo možné detekovat převládající ekonomické motivace jednotlivých států, v konkrétních případech je v rámci čínsko-tchajwanského diplomatického soupeření potřeba přemýšlet i v intencích neekonomických (tzn. mimo dolarovou diplomacii). Analýza však rovněž poukázala na celou řadu dalších otázek. Jednou z nich je kupř. fakt, zda se některé čínské sliby opravdu naplnily/naplní či nikoliv. Závěrem musíme dodat, že problematika čínsko-tchajwanského diplomatického soupeření je velmi zajímavá a zasluhuje si další bádání. Lze se domnívat, že postupem času budou přibývat další státy (viz Šalamounovy ostrovy a Kiribati), které diplomatický tábor změní, přičemž je možné, že v těchto

případech budou hrát roli i jiné než doposud zjištěné důvody, což může celý výzkum posunout dál.

¹ V roce 2019 Tchaj-wan opustili další spojenci – Šalamounovy ostrovy a Kiribati. Tyto diplomatické změny nejsou v textu, jehož zjištění diskutujeme (Waisová 2020), reflektovány a ani my s nimi nebudeme pracovat. Praktickým důvodem je fakt, že dané změny nastaly až po rozpracování článku a v souvislosti s jeho omezeným rozsahem by jejich začlenění bylo kontraproduktivní.

² A s tím spojené další aspekty, jako je např. přežití státu.

³ S přístupem ČLR v dotčeném období souvisí rovněž výše zmíněná politická příslušnost obou prezidentů. Nynější jablko sváru však představuje i fakt, že prezidentka Tsai odmítla po svém nástupu uznat tzv. *1992 consensus*, který zakotvuje existenci jedné Číny, jejíž interpretace se však liší v závislosti na subjektu, který ji definuje. Nejedná se však o první případ, kdy tchajwanský prezident nerespektoval danou doktrínu. Odchýlil se od ní i jiný zástupce DPP a předchůdce prezidenta Ma – Chen Shui-bian (2000–2008). Není bez zajímavosti, že se funkční období dotčených prezidentů DPP nápadně překrývají s aktivní snahou ČLR o navázání diplomatických styků se spojenci Tchaj-wanu (Wheelan-Wuest 2017; Cole 2016).

⁴ V roce 2017 senegalský import představoval 9,2 % (OEC 2017a).

⁵ Panama se se svým průměrným ročním ekonomickým růstem 5,6 % řadí mezi nejrychleji rostoucí ekonomiky světa (World Bank 2019).

⁶ V případě Gambie se však jednalo o izolované prohlášení. Aby bylo možné hovořit o motivaci, muselo by být podloženo další empirickou evidencí, která ale v rámci analýzy absentovala.

Literatura

- Abadi, Jacob (2005): *Israel's Quest for Recognition and Acceptance in Asia*. London: Frank Cass, <<https://doi.org/10.4324/9780203504147>>.
- Arriotti, Margaret (2016): Election note: Burkina Faso's 2015 presidential and legislative elections. *Electoral Studies*, Vol. 44, s. 445–464, <<https://doi.org/10.1016/j.electstud.2016.08.014>>.
- Brymer, Tom (2017): *Is Panama Making the Right Move by Recognizing China? FEATURED Q&A*. Washington D. C.: Latin America Advisor.
- Buur, Lars – Kyed, Helene (2007): *State Recognition and Democratization in Sub-Saharan Africa: A New Dawn for Traditional Authorities?*. New York: Palgrave Macmillan, <<https://doi.org/10.1057/9780230609716>>.
- Cabestan, Jean-Pierre (2017): Burkina Faso: Between Taiwan's active public diplomacy and China's business attractiveness. *South African Journal of International Affairs*, Vol. 23, No. 4, s. 495–519, <<https://doi.org/10.1080/10220461.2016.1271746>>.
- Cottam, Richard (1977): *Foreign Policy Motivation: A General Theory and a Case Study*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press.
- Clough, Ralph (1999): *Cooperation or Conflict in the Taiwan Strait?*. New York: Rowman & Littlefield Publishers.
- Cunhai, Guo (2017): *Is Panama Making the Right Move by Recognizing China? FEATURED Q&A*. Washington D. C.: Latin America Advisor.
- Dahmer, Andi – Rich, Timothy S. (2018): *Taiwan's Diplomatic Relations in Central America: A Historical Legacy or Enduring Partnership?*. Kentucky: Western Kentucky University.
- Emmanuel, Awosusi Oladotun – Lenn, Muhammed (2019): An Analysis of Latent Factors Influencing Gambia-Senegal Relations beyond Colonial Dichotomy. *International Affairs and Global Strategy*, Vol. 75, s. 59–69.
- Farah, Douglas – Yates, Caitlyn (2019): *El Salvador's Recognition of the People's Republic of China: A Regional Context*. Washington, D.C.: National Defense University Press.
- Godbole, Avinash (2016): *Gambia's Diplomatic Switch: Significance for China-Taiwan Relations*. New Delhi: Indian Council of World Affairs.
- Goodin, Robert – Tilly, Charles (eds.) (2006): *The Oxford Handbook of Contextual Political Analysis*. Oxford: Oxford University Press, <<https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199270439.001.0001>>.
- Hultin, Niklas – Jallow, Baba – Lawrance, Benjamin N. – Sarr, Assan (2017): Autocracy, Migration, and the Gambia's 'Unprecedented' 2016 Election. *African Affairs*, Vol. 116, No. 463, s. 321–340, <<https://doi.org/10.1093/afraf/adx007>>.
- Jonker, Kobus – Robinson, Bryan (2018): *China's Impact On The African Renaissance*. Singapore: Palgrave Macmillan.
- Ker-Lindsay, James (2015): Engagement without recognition: the limits of diplomatic interaction with contested states. *International Affairs*, Vol. 91, No. 2, s. 1–16, <<https://doi.org/10.1111/1468-2346.12234>>.
- Lewis, Janet – Hughes, Arnold (1995): Beyond Francophonie? The Senegambia Confederation in Retrospect. In: Kirk-Greene, Anthony – Bach, Daniel (eds.): *State and Society in Francophone Africa since Independence*. London: Palgrave MacMillan, s. 228–243, <https://doi.org/10.1007/978-1-349-23826-2_15>.
- Mearsheimer, John (2001): *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: W. W. Norton & Company.

- Medeiros, Evan (2009): *China's International Behaviour: Activism, Opportunism, and Diversification*. Arlington: RAND Corporation.
- Morgenthau, Hans (1948): *Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace*. New York: Alfred A. Knopf.
- Murison, Katharine (ed.) (2004): *Africa South of the Sahara 2004*. New York: Europa Publications.
- Newman, Edward (2020): State recognition in a transitional international order. In: Visoka, Gëzim – Doyle, John – Newman, Edward (eds.): *Routledge Handbook of State Recognition*. New York: Routledge, s. 109–122, <<https://doi.org/10.4324/9781351131759-9>>.
- Rich, Timothy – Banerjee, Vasabjit (2015): Running Out of Time? The Evolution of Taiwan's Relations in Africa. *Journal of Current Chinese Affairs*, Vol. 44, No. 1, s. 141–161, <<https://doi.org/10.1177/186810261504400106>>.
- Rich, Timothy – Dahmer, Andi (2020): Taiwan. In: Visoka, Gëzim – Doyle, John – Newman, Edward (eds.): *Routledge Handbook of State Recognition*. New York: Routledge, s. 363–375, <<https://doi.org/10.4324/9781351131759-28>>.
- Rich, Timothy (2009): Status for Sale: Taiwan and the Competition for Diplomatic Recognition. *Issues & Studies*, Vol. 45, No. 4, s. 159–188.
- Taylor, Ian (1997): Chinese dollar diplomacy in Africa. *Southern African Political and Economic Monthly*, Vol. 10, No. 10.
- Tubilewicz, Czesław – Guilloux, Alain (2011): Does size matter? Foreign aid in Taiwan's diplomatic strategy, 2000–8. *Australian Journal of International Affairs*, Vol. 65, No. 3, s. 322–339, <<https://doi.org/10.1080/10357718.2011.563777>>.
- Visoka, Gëzim – Doyle, John – Newman, Edward (eds.) (2020): *Routledge Handbook of State Recognition*. New York: Routledge, <<https://doi.org/10.4324/9781351131759>>.
- von Feigenblatt, Otto F. (2009): Costa Rica and the Two Chinas: A Constructivist Foreign Policy Analysis. *Journal of Alternative Perspectives in the Social Sciences*, Vol. 1, No. 2, s. 400–434.
- Waisová, Šárka (2020): China's strategy vis-a-vis Taiwan's diplomatic friends: Is Beijing using dollar diplomacy?. *Journal of Comparative Politics*, Vol. 13, No. 1, s. 76–101.
- Wang, Fei-Ling (2005). Preservation, Prosperity and Power: what motivates China's foreign policy?. *Journal of Contemporary China*, Vol. 14, No. 45, s. 669–694, <<https://doi.org/10.1080/10670560500206033>>.

Dokumenty

- Africa Center for Strategic Studies (2017): Map of Africa's Militant Islamist Groups. 26. 4. 2017, <<https://africa.center.org/spotlight/map-africa-militant-islamic-groups-april-2017/>>.
- Africa Times (2018). Kaboré: 'Africa has chosen China' as leaders arrive in Beijing. 30. 8. 2018, <<https://africa.times.com/2018/08/30/kabore-africa-has-chosen-china-as-leaders-arrive-in-beijing/>>.
- Agora (2015): Gambia: Senegal-Gambia Relations Assured. 3. 3. 2015, <<https://agora-parl.org/news/gambia-senegal-gambia-relations-assured>>.
- Alemen, Marcos (2018): Salvador denies asking Taiwan for money before China switch. *Fox News*, 21. 8. 2019, <<https://www.foxnews.com/world/salvador-denies-asking-taiwan-for-money-before-china-switch>>.
- Anderson, Mark – Khadija, Sharife – Lepiz, Daniela (2019): Jammeh's Taiwanese Alliance and the Hezbollah Laundromat. *OCCRP*, 27. 3. 2019, <<https://www.occrp.org/en/greatgambiaheist/the-alliance-and-the-laundromat>>.
- BBC (2015): Gambia declared Islamic republic by President Yahya Jammeh. *BBC News*, 12. 12. 2015, <<https://www.bbc.com/news/world-africa-35082343>>.
- BBC (2016): Panama Papers: China leaders' relatives named in documents. *BBC News*, 5. 4. 2016, <<https://www.bbc.com/news/av/world-asia-china-35965612/panama-papers-china-leaders-relatives-named-in-documents>>.
- BBC (2017): Panama cuts ties with Taiwan in favour of China. *BBC News*, 13. 6. 2017, <<https://www.bbc.com/news/world-latin-america-40256499>>.
- BBC Mundo (2017): Por qué Panamá rompió su vínculo histórico con Taiwán y estableció relaciones diplomáticas con China. *BBC*, 13. 6. 2017, <<https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-40256859>>.
- Blanchard, Ben – Wu, J. R. (2016): With Gambia move, China ends diplomatic truce with Taiwan. *Reuters*, 17. 3. 2016, <<https://www.reuters.com/article/us-china-gambia/with-gambia-move-china-ends-diplomatic-truce-with-taiwan-idUSKCN0WJ1DT>>.
- Bonkougou, Justine (2018): Rupture relations diplomatiques Burkina Faso-Taiwan: «Je ne suis pas surprise...», dixit, Mme Céline Yoda, ancienne ambassadrice du Burkina Faso à Taiwan. *le faso*, 25. 5. 2018, <<https://lefaso.net/spip.php?article83617>>.
- Brunnstrom, David (2018): U.S. reviewing El Salvador relationship after Taiwan break: spokesman. *Reuters*, 22. 8. 2018, <<https://www.reuters.com/article/us-el-salvador-china-taiwan-usa/us-reviewing-el-salvador-relationship-after-taiwan-break-spokesman-idUSKCNIL7083>>.
- Burcu, Oana – Bertrand, Elodse (2019): Explaining China's Latest Catch in Africa. *The Diplomat*, 16. 1. 2019, <<https://thediplomat.com/2019/01/explaining-chinas-latest-catch-in-africa/>>.
- Campos, Nice (2018): Dominicana ya tiene el apoyo de China para el Consejo de Seguridad de la ONU. *Diario Libre*, 29. 5. 2018, <<https://www.diariolibre.com/actualidad/politica/rd-ya-tiene-el-apoyo-de-china-para-el-consejo-de-seguridad-de-la-onu-AD9995121>>.

- Castillo, Valeria (2019): Dominican Republic warms to China. *Diálogo Chino*, 14. 2. 2019, <<https://dialogo-chino.net/23203-dominican-republic-warms-to-china/>>.
- CLbrief (2018a): China's traditional ally set to take power in São Tomé and Príncipe. 22. 11. 2018, <<https://clbrief.com/chinas-traditional-ally-set-to-take-power-in-sao-tome-and-principe/>>.
- CLbrief (2018b): The Portuguese-speaking countries well positioned for Belt and Road Initiative. 11. 3. 2018, <<https://clbrief.com/the-portuguese-speaking-countries-well-positioned-for-belt-and-road-initiative/>>.
- CNBC (2018): Taiwan says China is 'out of control' as it loses El Salvador to Beijing. 21. 8. 2018, <<https://www.cnbc.com/2018/08/21/taiwan-says-china-out-of-control-as-it-loses-el-salvador-to-beijing.html>>.
- Cole, J. Michael (2016): São Tomé and Príncipe drops Taiwan, embraces China. *Asia Dialogue*, 21. 12. 2016, <<https://theasiadialogue.com/2016/12/21/sao-tome-and-principe-drops-taiwan-embraces-china/>>.
- Conville, Megan (2019): Losing Burkina Faso and Gripping eSwatini: A Comparative Study of Taiwan's Diplomacy in Sub-Saharan Africa. *Taiwan Insight*, 15. 4. 2019, <<https://taiwaninsight.org/2019/04/15/losing-burkina-faso-and-gripping-eswatini-a-comparative-study-of-taiwans-diplomacy-in-sub-saharan-africa/>>.
- Dalton, Juan J. (2000): La antigua guerrilla del FMLN se convierte en la primera fuerza política de El Salvador. *El País*, 14. 3. 2000, <https://elpais.com/diario/2000/03/14/internacional/952988403_850215.html>.
- Detsch, Claudia (2018): Escaramuzas geoestratégicas en el «patio trasero». *Nueva Sociedad*, <<https://nuso.org/articulo/escaramuzas-geoestrategicas-en-el-patio-trasero/>>.
- Diallo, Fatoumata (2018): Burkina Faso's Yoyo Diplomacy: Divorcing Taipei to Remarry Beijing. *Institute for Security & Development Policy*, 8. 6. 2018, <<http://isdip.eu/burkina-fasos-yoyo-diplomacy-divorcing-taipei-remarry-beijing/>>.
- Dominican Today (2017a): Taiwan angst as Dominican Republic plays footsie with Beijing: Efe. 18. 10. 2017, <<https://dominantoday.com/dr/economy/2017/10/18/taiwan-angst-as-dominican-republic-plays-footsie-with-beijing-efe/>>.
- Dominican Today (2017b): Dominican Republic-China ties? Taiwan voices dire warning. 23. 9. 2017, <<https://dominantoday.com/dr/economy/2017/09/23/dominican-republic-china-ties-taiwan-voices-dire-warning/>>.
- Douce, Sophie (2018): La Chine, un ami bien plus rentable que Tad'wan pour le Burkina. *Le Monde*, 12. 6. 2018, <https://www.lemonde.fr/afrique/article/2018/06/12/la-chine-un-ami-bien-plus-rentable-que-taiwan-pour-le-burkina_5313743_3212.html>.
- DW (2018): Dominican Republic opens diplomatic ties with China, drops Taiwan. 1. 5. 2018, <<https://www.dw.com/en/dominican-republic-opens-diplomatic-ties-with-china-drops-taiwan/a-43602093>>.
- Economist (2016): The new face of Senegalese-Gambian relations. 9. 12. 2016, <<http://country.eiu.com/article.aspx?articleid=1444902328&Country=Senegal&topic=Politics&subtopic=4>>.
- Ellis, Evan (2018): The evolution of Panama-PRC relations since recognition, and their strategic implications for the U.S. and the region. *Global Americans*, 21. 9. 2018, <<https://theglobalamericans.org/2018/09/the-evolution-of-panama-prc-relations-since-recognition-and-their-strategic-implications-for-the-u-s-and-the-region/>>.
- El País (2017): Panamá se va con China pero otros se resisten. 18. 6. 2017, <<https://www.elpais.com.uy/mundo/panama-china-otros-resisten.html>>.
- Flanagan, Ed (2017): Panama Ends Diplomatic Ties With Taiwan, Teams Up With China. *NBC News*, 13. 6. 2017, <<https://www.nbcnews.com/news/china/panama-ends-diplomatic-ties-taiwan-teams-china-n771371>>.
- FMPRC (2019): Vice Foreign Minister Qin Gang Meets with President Juan Carlos Varela of Panama. 31. 5. 2019, <https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjdt_665385/wshd_665389/t1669281.shtml>.
- Gehrold, Stefan – Tietze, Lena (2011): Far From Altruistic: China's Presence in Senegal. *KAS International Reports*, 2011, <https://www.kas.de/c/document_library/get_file?uuid=a2cb2655-3c82-ad66-4668-8300fdac0bff&groupId=252038>.
- González, Luis (2018): Relaciones diplomáticas China-RD: historia. *Listin Diario*, 5. 9. 2018, <<https://listin-diario.com/las-mundiales/2018/09/05/531784/relaciones-diplomaticas-china-rd-historia>>.
- Green, David (2018): After El Salvador, What Now for Taiwan and Its Central American Allies?. *The News Lens*, 31. 8. 2018, <<https://international.thenewslens.com/article/102948>>.
- Harold, Scott – Morris, Lyle – Ma, Logan (2019): Countering Chinese Efforts to Isolate Taiwan Diplomatically in Latin America and the Caribbean: The Role of Development Assistance and Disaster Relief. *RAND Corporation*, <https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR2800/RR2885/RAND_RR2885.pdf>.
- Harris, Gardiner (2018): U.S. Weighed Penalizing El Salvador Over Support for China, Then Backed Off. *The New York Times*, 29. 9. 2018, <<https://www.nytimes.com/2018/09/29/world/americas/trump-china-taiwan-el-salvador.html>>.
- Horton, Chris (2018): El Salvador Recognizes China in Blow to Taiwan. *The New York Times*, 21. 8. 2019, <<https://www.nytimes.com/2018/08/21/world/asia/taiwan-el-salvador-diplomatic-ties.html>>.
- Huang, Zheping – Steger, Isabella (2016): And then there were 21: Taiwan says goodbye to tiny São Tomé and Príncipe. *Quartz*, 21. 12. 2016 <<https://qz.com/868794/taiwan-loses-another-diplomatic-ally-as-tiny-sao-tome-and-principe-switches-allegiance-to-beijing/>>.
- Chin, Josh (2018): Taiwan Loses Diplomatic Partner El Salvador to China. *The Wall Street Journal*, 21. 8. 2018, <<https://www.wsj.com/articles/taiwan-cuts-diplomatic-ties-with-el-salvador-1534821829>>.
- Janson, Marloes (nedatováno): The Gambia – Expert Briefing. *Africa Research Institute*, <<https://www.africa-researchinstitute.org/newsite/the-gambia-expert-briefing/>>.

- Jawneh, Nfámara (2013): Recalling the beneficial Gambia-Taiwan relationship. *The Point*, 18. 11. 2013, <<http://thepoint.gm/africa/gambia/article/recalling-the-beneficial-gambia-taiwan-relationship>>.
- Korpóraal, Glenda (2018): Salvador dumps Taiwan for China. *The Australian*, 22. 8. 2018, <<https://www.theaustralian.com.au/nation/world/salvador-dumps-taiwan-for-china/news-story/9e6612655d726a8637fee9535e3b1c12>>.
- Le Belzic, Sébastien (2018): Pourquoi le Burkina Faso tourne le dos à Taïwan. *Le Monde*, 28. 5. 2018, <https://www.lemonde.fr/afrique/article/2018/05/28/pourquoi-le-burkina-faso-tourne-le-dos-a-taiwan_5305923_3212.html>.
- Le Pays (2018): Rupture Des Relations Diplomatiques Entre Le Burkina et Taiwan. 24. 5. 2018, <<http://lepays.bf/rupture-relations-diplomatiques-entre-burkina-taiwan/>>.
- Listin Diario (2018): LAS RELACIONES ENTRE LA REPÚBLICA DE CHINA (ROC) Y REPÚBLICA DOMINICANA (RD). 7. 5. 2018, <<https://listindiario.com/ventana/2018/05/07/513845/las-relaciones-entre-la-republica-de-china-roc-y-republica-dominicana-rd>>.
- Londoño, Ernesto (2019): To Influence El Salvador, China Dangled Money. The U.S. Made Threats. *The New York Times*, 21. 9. 2019, <<https://www.nytimes.com/2019/09/21/world/americas/china-el-salvador-trump-backlash.html>>.
- Luedi, Jeremy (2018): Saying no to China in 2018: Taiwan's last African allies. *asia by africa*, 22. 4. 2018, <<https://www.asiabyafrica.com/point-a-to-a/taiwan-allies-africa-burkina-faso>>.
- Martínez, Kathia (2019): Varela, el presidente impopular que abrió Panamá a China. *AP*, 4. 5. 2019, <<https://apnews.com/c168faf9accb4a1593e4835afd2ef22c>>.
- Martínez, Rodríguez Marta – Oelsner, Natalia (2019): El Salvador: A 'millennial' mayor the favourite to win the next presidential elections. *Euronews*, 1. 2. 2019, <<https://www.euronews.com/2019/02/01/el-salvador-a-millennial-mayor-the-favourite-to-win-the-next-presidential-elections>>.
- Menéndez, Fernando (2018): China, Estados Unidos y el Canal de Panamá. *La Gran Época*, 13. 10. 2018, <https://es.theepochtimes.com/china-estados-unidos-y-el-canal-de-panama_379843.html>.
- Mishkin, Sarah (2013): Taiwan loses African ally as Gambia cuts ties. *Financial Times*, 15. 11. 2013, <<https://www.ft.com/content/cf3051e4-4dba-11e3-8fa5-00144feabdc0>>.
- mofa (2013): Media in The Gambia question the Gambian government's termination of relations with the Republic of China. 20. 11. 2013, <https://www.mofa.gov.tw/en/News_Content.aspx?n=2C62458194137213&s=BBB3E3A6C36A3BB2>.
- Muller, Nicholas (2019): Nicaragua's Chinese-Financed Canal Project Still in Limbo. *The Diplomat*, 20. 8. 2019, <<https://thediplomat.com/2019/08/nicaraguas-chinese-financed-canal-project-still-in-limbo/>>.
- Myers, Margaret – Barrios, Ricardo – Hughes, G. Phillip – Fernández Rodríguez, Mary (2019): Is the Dominican Republic's Pivot to China Paying Off?. *The Dialogue*, 9. 5. 2019, <<https://www.thedialogue.org/analysis/is-the-dominican-republics-pivot-to-china-paying-off/>>.
- NDTV (2018): China Wants Panama To Be Its Gateway To Central America. 4. 11. 2018, <<https://www.ndtv.com/world-news/china-wants-panama-to-be-its-gateway-to-central-america-1957851>>.
- OEC (2017a): Gambia, <<https://oec.world/en/profile/country/gmb/>>.
- OEC (2017b): El Salvador, <<https://oec.world/en/profile/country/slv/>>.
- Office of the President – Republic of China (Taiwan) (2017): President Tsai's remarks on termination of diplomatic relations with Panama. 13. 6. 2017, <<https://english.president.gov.tw/News/5161>>.
- Panama Today (2018): Secrecy and suspicion about the agreements signed between Panama and China, 10. 8. 2018, <<https://www.panamatoday.com/panama/secrecy-and-suspicion-about-agreements-signed-between-panama-and-china-8040>>.
- Panda, Ankit (2018): One More Down, 19 to Go: Beijing's Diplomatic Isolation of Taipei Continues Beijing continues to chip away at Taiwan's remaining diplomatic partners. *The Diplomat*, 2. 5. 2018, <<https://thediplomat.com/2018/05/one-more-down-19-to-go-beijings-diplomatic-isolation-of-taipei-continues/>>.
- Peterson, Brian (2015): The "People's Victory": President-elect Kaboré and the democratic road ahead for Burkina Faso. *African Arguments*, 4. 12. 2015, <<https://africanarguments.org/2015/12/04/the-peoples-victory-president-elect-kabore-and-the-democratic-road-ahead-for-burkina-faso/>>.
- Pineda, Jorge (2018): U.S., China diplomatic efforts overlap in Dominican Republic. *Reuters*, 21. 9. 2018, <<https://www.reuters.com/article/us-dominicanrepublic-china/u-s-china-diplomatic-efforts-overlap-in-dominican-republic-idUSKCN1M10B8>>.
- Pompeo, Mike (2019): Secretary Pompeo – The China Challenge. *U. S. Embassy in El Salvador*, 30. 10. 2019, <<https://sv.usembassy.gov/secretary-pompeo-the-china-challenge/>>.
- Ramzy, Austin (2016): China Resumes Diplomatic Relations With Gambia, Shutting Out Taiwan. *The New York Times*, 18. 3. 2016, <<https://www.nytimes.com/2016/03/19/world/asia/china-gambia-taiwan-diplomatic-relations.html>>.
- Renteria, Nelson (2019a): Responding to El Salvador president-elect, China denies it meddles. *Reuters*, 14. 3. 2019, <<https://www.reuters.com/article/us-el-salvador-diplomacy-china/responding-to-el-salvador-president-elect-china-denies-it-meddles-idUSKCN1QV3AI>>.
- Renteria, Nelson (2019b): El Salvador president says China relations fully established. *Reuters*, 28. 6. 2019, <<https://www.reuters.com/article/us-el-salvador-politics-china/el-salvador-president-says-china-relations-fully-established-idUSKCN1TS39O>>.

- Rice, Xan (2013): Gambia pulls out of 'neocolonial' Commonwealth. *Financial Times*, 3. 10. 2013, <<https://www.ft.com/content/8402eacc-2bfc-11e3-acf4-00144feab7de>>.
- Robertson, Winslow – Benabdallah, Lina (2016): China pledged to invest \$60 billion in Africa. Here's what that means. *The Washington Post*, 7. 1. 2016, <<https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2016/01/07/china-pledged-to-invest-60-billion-in-africa-heres-what-that-means/>>.
- Rodrigues, Juvenal (2016): São Tomé e Príncipe justifica reconhecimento de “uma só China”. *DW*, 22. 12. 2016, <<https://www.dw.com/pt-002/são-tomé-e-pr%C3%ADncipe-justifica-reconhecimento-de-uma-só-china/a-36870478>>.
- Russell, Benjamin (2019): What a Controversial Deal in El Salvador Says About China's Bigger Plans. *Americas Quarterly*, 12. 4. 2019, <<https://www.americasquarterly.org/content/controversy-el-salvador-china>>.
- RWR Advisory (2018): El Salvador Switches Diplomatic Affiliation from Taiwan to People's Republic of China. *RWR Advisory IntelTrak Alerts*, 29. 8. 2018, <<https://www.rwradvisory.com/el-salvador-switches-diplomatic-affiliation-taiwan-peoples-republic-china/>>.
- Saho, Lamin (2019): Senegal-Gambia relations: Going a notch higher. *Standard*, 21. 5. 2019, <<https://standard.gm/senegal-gambia-relations-going-a-notch-higher/>>.
- Saine, Pap – Gold, Michael (2013): Gambia to cut ties with Taiwan, China says unaware. *Reuters*, 15. 11. 2013, <<https://www.reuters.com/article/us-africa-china-taiwan/gambia-to-cut-ties-with-taiwan-china-says-unaware-idUSBRE9AE04Z20131115>>.
- SCMP (2013): Gambia breaks off 18-year diplomatic ties with Taiwan. 15. 11. 2013, <<https://www.scmp.com/news/china/article/1356508/gambia-breaks-18-year-diplomatic-ties-taiwan>>.
- Senghor, Jeggan C. (2012): Senegal – Gambian relations: Continuities in the past and future. *Pambazuka*, 8. 5. 2012, <<https://www.pambazuka.org/governance/senegal—gambian-relations-continuities-past-and-future>>.
- Shaban, Abdur Rahman Alfa (2016): Gambia will officially exit the ICC in November 2017 – UN confirms. *africanews*, 14. 11. 2016, <<https://www.africanews.com/2016/11/14/gambia-will-officially-exit-the-icc-in-november-2017-un-confirms/>>.
- Small, Gretchen (2017): Ibero-America Moves Towards Belt and Road, Urges United States to Join. *EIR*, 20. 10. 2017, <https://larouchehub.com/eiw/public/2017/eirv44n42-20171020/17-20_4442.pdf>.
- Smith, David (2013): Gambia severs diplomatic ties with Taiwan. *The Guardian*, 15. 11. 2013, <<https://www.theguardian.com/world/2013/nov/15/gambia-severs-diplomatic-ties-taiwan>>.
- Statfor (2016): Taiwan: Feeling the Backlash of Potential U.S. Support. 23. 12. 2016, <<https://worldview.stratfor.com/article/taiwan-feeling-backlash-potential-us-support>>.
- Sun, Yun (2013): China's Increasing Interest in Africa: Benign but Hardly Altruistic. *Brookings*, 5. 4. 2013, <<https://www.brookings.edu/blog/up-front/2013/04/05/chinas-increasing-interest-in-africa-benign-but-hardly-altruistic/>>.
- Telesur (2019): Panama: Odebrecht Corruption Triggers Probe into Ex-President. 18. 6. 2019, <<https://www.telesurenglish.net/news/Panama-Odebrecht-Corruption-Triggers-Probe-into-Ex-President-20190718-0025.html>>.
- Tharoor, Ishaan (2015): Gambia's president threatens to slit the throats of gay men. *The Washington Post*, 12. 5. 2015, <<https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2015/05/12/gambias-president-threatens-to-slit-the-throats-of-gay-men/>>.
- The Times (2018): Dominican Republic 'deserted Taiwan after \$3.1bn payment from Beijing'. 1. 5. 2018, <<https://www.thetimes.com.co.uk/article/dominican-republic-turned-its-back-on-us-after-china-gave-it-3-1bn-taiwan-claims-dmr9g0xkd>>.
- Tulchin, Joseph S. (2019): Opinion: Panama, China and the Canal. *GiS*, 17. 5. 2019, <<https://www.gisreports.com/opinion-panama-china-and-the-canal.politics.2876.html>>.
- UDGTV (2018): Especial | China y El Salvador establecen relaciones diplomáticas. 25. 8. 2018, <<http://udgtv.com/noticias/internacional/especial-china-salvador-establecen-relaciones-diplomaticas/>>.
- Wedell, Leigh (2019): How Latin America Factors Into the US-China Rivalry. *The Diplomat*, 27. 2. 2019, <<https://thediplomat.com/2019/02/how-latin-america-factors-into-the-us-china-rivalry/>>.
- Wheelan-Wuest, Maeve (2017): Former Taiwan president Ma on One China, the 1992 consensus, and Taiwan's future. *Brookings*, 16. 3. 2017, <<https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2017/03/16/former-taiwan-president-ma-on-one-china-the-1992-consensus-and-taiwans-future/>>.
- World Bank (2019): The World Bank in Panama. Overview, <<https://www.worldbank.org/en/country/panama/overview>>.
- Wu, Debby – McDonald, Michael D. – Ellis, Samson (2018): China's Economic Might Erodes Taiwan's Support in U.S.'s Backyard. *Bloomberg*, 21. 8. 2019, <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-08-21/taiwan-cuts-ties-with-el-salvador-as-china-increases-pressure>>.
- Xiaoci, Deng – Yunyi, Bai (2018): China, El Salvador forge ties. *Global Times*, 21. 8. 2018, <<http://www.globaltimes.cn/content/1116469.shtml>>.
- Xinhuanet (2018): China, Panama agree to further promote ties. 12. 4. 2018, <http://www.xinhuanet.com/en/flash/2018-12/04/c_137649954.htm>.
- Youkee, Mat (2018): Panama the new flashpoint in China's growing presence in Latin America. *The Guardian*, 29. 11. 2018, <<https://www.theguardian.com/world/2018/nov/28/panama-china-us-latin-america-canal>>.

- Youkee, Mat (2019): The Panama Canal Could Become the Center of the U.S.-China Trade War. *Foreign Policy*, 7. 5. 2019, <<https://foreignpolicy.com/2019/05/07/the-panama-canal-could-become-the-center-of-the-u-s-china-trade-war>>.
- Yu, Jass Macy – Blanchard, Ben (2018): Taiwan says China dangled \$3 billion to grab ally Dominican Republic. *Reuters*, 1. 5. 2018, <<https://www.reuters.com/article/us-china-dominicanrepublic-taiwan/taiwan-says-china-dangled-3-billion-to-grab-ally-dominican-republic-idUSKBN1I22LN>>.
- Zárate, Michael (2017): Panama – Connecting China with Latin America. *China Today*, 28. 9. 2017, <http://www.chinatoday.com.cn/english/economy/2017-09/28/content_747572.htm>.

Note

We would kindly like to thank doc. PhDr. Šárka Cabadová Waisová, PhD for her insights and pieces of advice during the process of writing this article.

AUTHOR BIOGRAPHIES

Michal Himmer completed his master's studies in law and international relations at the University of West Bohemia in Pilsen. Currently, he is pursuing a PhD degree in international relations at the same university.

Zdeněk Rod completed his master's studies in international relations at the University of West Bohemia in Pilsen. Simultaneously, he is a fellow at CSAP in Prague.